

KLAIPĖDOS MIESTO AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ LAISVALAIKIO YPATUMAI

Ramunė Olšauskaitė Urbonienė, Giedrė Strakšienė, Aida Lignugarytė

Vakarų Lietuvos verslo kolegija

Anotacija

Straipsnyje aptariama laisvalaikio sampratos įvairovė, Klaipėdos miesto aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikio ypatumai. Nagrinėjamas studentų laisvalaikis įvairiais aspektais: tirtos pagrindinės laisvalaikio veiklos rūšys, domėtasi, kokio pobūdžio laisvalaikį renkasi Klaipėdos miesto aukštųjų mokyklų studentai, kokie veiksniai daro įtaką jų pasirinkimui ir pan. Tyrimo metu atlikta trijų aukštųjų mokyklų - Klaipėdos universiteto, Klaipėdos valstybinės kolegijos ir Vakarų Lietuvos verslo kolegijos studentų anketinė apklausa. Pateikiami tyrimo, kuriame dalyvavo 120 studentų, duomenų rezultatai, padėję atskleisti aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikio leidimo tendencijas.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: laisvalaikis, laisvalaikio veiklos formos, studentų laisvalaikis, aukštosios mokyklos.

Įvadas

Laisvalaikis, tradiciškai apibrėžiamas kaip laikas, laisvas nuo apmokamo darbo, buitinių ir fiziologinių reikmių tenkinimo. Laisvalaikis – žmogaus, žmonių grupės, visuomenės laiko dalis, skirta žmogaus (ar žmonių) laisvai pasirenkamai veiklai, kuri padeda atstatyti ir ugdyti savo jėgas (Leonavičius, 1993, p. 116). L. Kublickienė (2001) atkreipia dėmesį, kad laisvalaikio samprata nuolat keičiasi, dabartiniam laisvalaikiui ir jo praleidimui įtaką daro didėjanti industrializacija, urbanizacija, vykstanti technikos ir mokslo pažanga, kylantis gyvenimo lygis. Sociologija, tyrinėjanti žmonių laisvalaikį kaip atskirą socialinį fenomeną, ne tik fiksuoja žmonių veiklą laisvalaikio metu, bet ir ją interpretuoja. Siekiant suprasti ir paaiškinti žmonių veiklas laisvalaikiu, neišvengiamai kyla poreikis įvertinti jų patyrimus, patyrimų reikšmes bei laisvalaikio sampratą.

Kaip pastebi tyrėjai, sąvoka laisvalaikis, laisvo laiko išskyrimas pirmiausia atsirado mieste, planuojant laisvus po darbo vakarus, poilsio dienas. XXI a. pradžioje laisvalaikio planavimas buvo daugiau būdingas miesto kultūrai. Šiuolaikinėje visuomenėje laisvalaikis būdingas ir kaimiškai gyvensenai, ir miestiečiai. XXI amžiuje siūlomas laisvalaikio veiklų spektras labai platus. Daug įvairių įmonių, organizacijų siūlo laisvalaikį praleisti kuo įdomiau, įmančiau, pradedant pasivaikščiojimu parke, ir baigiant, ekstremaliomis ir gana pavojingomis veiklomis. Laisvalaikio įprasminimas, jo vertybės bei funkcijų supratimas visuomenėje yra pakankamai standartizuoti ir priklauso nuo jos politinės ideologijos, industrializacijos laipsnio, ekonomikos, religinės bei kultūrinės tradicijos konteksto. Laisvalaikio veiklos pasirinkimas dažnai atitinka ir stereotipinius tipiško ar „tinkamo“ elgesio įvaizdžius, išgalėjusius masinėje sąmonėje. Studentai savarankiškai renkasi laisvalaikio leidimo būdus ir formas, kurių pasirinkimą dažnai lemia paveldėti kultūros vartojimo įpročiai ir tradicijos, materialinė padėtis,

asmens gyvenimo būdas, nuostatos ir kt. Akademiniam jaunimui ypač svarbu kuo racionaliau, naudingiau praleisti laisvalaikį, nes jie patiria dideli protinį bei emocinį krūvį studijų metu (Yčienė, 2004).

Socialinių tyrimų rezultatai rodo, kad studentai kartais netinkamai leidžia laisvalaikį, vartoja svaigalus, narkotines medžiagas, užsiima nusikalstama veikla (Čiužas ir kt. 2005). Norint tinkamai pailsėti, reikia apgalvotai ir racionaliai pasirinkti laisvalaikio praleidimo formas. Dalis lankomų vietų studentams nepatrauklios dėl aukštos kainos, kartais tiesiog trūksta informacijos, noro ar valios. Norint pasiūlyti studentams patrauklesnes laisvalaikio praleidimo formas bei būdus reikia naujų idėjų, kuo įvairesnės veiklos, manytina, kad būtų aktualu patyrinti Klaipėdos miesto studentų laisvalaikio ypatumus. Kita vertus, svarbiu uždaviniu aukštosios mokyklos pedagogams tampa studentų asmeninės motyvacijos, aktyviai ir turiningai leisti laisvalaikį, išugdymas.

Tema stokoja ištirtumo. Aptikta nedaug darbų, tiesiogiai nagrinėjančių akademinio jaunimo laisvalaikio praleidimo būdus, formas ar pan. Lietuvoje jaunimo laisvalaikį tyrinėjo J. Leonavičius (1993), A. Kličius (1999), A. Čiužas, A. Ratkevičienė, V. Stankevičius, P. Vosyliūtė (2005), I. Lavinskienė (2005), L. Kublickienė, (2001), R. Daujotas, D. Revuckaitė, B. Švagždienė (2006). Ir kt. Nepavyko rasti darbų tiesiogiai nagrinėjančių Klaipėdos miesto aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikį, tik pavieniuose darbuose pateikiami atskirų aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikio ypatumai rezultatai. Tikėtina, kad tyrimo rezultatai gali padėti geriau suvokti tiriamą reiškinį ir prisidėti prie studentų laisvalaikio nagrinėjimo teorijos ir praktikos.

Tyrimo objektas – Klaipėdos miesto aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikis.

Tyrimo tikslas – atskleisti Klaipėdos miesto aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikio ypatumus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Apibūdinti laisvalaikio sąvokos sampratą;
2. Išanalizuoti Klaipėdos aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikio veiklas;
3. Išryškinti Klaipėdos miesto aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikio tendencijas.

Metodai: mokslinės literatūros analizė; anketinė apklausa; duomenų analizė.

Laisvalaikio sampratos įvairovė

Laisvalaikį tyrinėja įvairių mokslo sričių atstovai – filosofai, sociologai, psichologai, edukologai, medikai ir kt. Mokslininkai pateikia skirtingas laisvalaikio sampratas. A. Čiužas, V. Ratkevičienė, P. Stankevičius, A. Vosyliūtė (2005) laisvalaikį traktuoja kaip dalį nedarbo laiko, kuriuo asmuo gali laisvai disponuoti ir jį leisti fiziniams ir dvasiniams reikmėms patenkinti. Anot J. Leonavčiaus (1993), laisvalaikis – tai žmogaus, žmonių grupės, visuomenės laiko dalis, skirta žmogaus (ar žmonių) laisvai pasirenkamai veiklai, kuri paprastai padeda jam (jiems) atstatyti ir ugdyti savo jėgas (Leonavičius, 1993, p. 116). P. Grecevičius, A. Armaitienės, D. Juknevičienės ir kt. (2002) nuomone, laisvalaikis – tai laiko leidimo būdas, neįpareigojantis elgtis pagal iš šalies pateiktą modelį. Autorių supratimu, tai laikas, praleistas savo nuožiūra, kurio metu priimami savarankiški sprendimai. Turėdami laisvo laiko žmonės pasirenka jiems priimtą laisvalaikio veiklą ir jos kiekį, tačiau kokybė priklauso nuo to, kaip žmonės jį praleidžia, t.y. kiek vykstantis procesas pagerina ar pablogina gyvenimą (Grecevičius, Armaitienė, Juknevičienė ir kt., 2002). Laisvalaikis gali būti traktuojamas kaip ramybės ar veiklos būseną, kurios metu atstatomas žmogaus darbingumas, visiškai ar iš dalies pašalinamas nuovargis (Klimavičienė, D. 2009). Mokslinėje literatūroje dažniausiai pateikiamos dvi laisvalaikio traktavimo paradigmos. Pirmoji, socialinė – ekonominė, laisvalaikį apibrėžianti kaip *laiką*, laisvą nuo apmokamo darbo, nuo buitinių ir fiziologinių poreikių tenkinimo. Antroji, socialinė – psichologinė, laisvalaikį įvardijanti kaip tam tikrą žmogaus *dvasinę būseną*, kurią nusako individualūs suvoktos laisvės, vidinio pasitenkinimo, teigiamų jausmų išgyvenimai. Bandoma parodyti, kad laisvalaikis yra labiau subjektyvus ir psichologinis konceptas (Kublickienė, 2001).

Bendrajai prasme laisvalaikis suprantamas kaip socialinio gyvenimo veiklos sritis, turinti šias ypatybes: patrauklumą, kurį apsprendžia pati veikla, o ne konkretūs rezultatai; trukmę; sąlygišką savarankiškumą (specifinę paskirtį, funkcijas ir tikslus). Vadovaujantis išskirtomis ypatybėmis, galima teigti, kad laisvalaikį sudaro apimtis/trukmė, struktūra ir turinys. Apimtis/trukmė siejama su laiku, skirtu laisvalaikiui, struktūra – su veiklos rūšimis, o turinys – su laisvalaikio pobūdžiu (aktyvumu, pasyvumu, įdomumu ir pan.).

Norėdami gauti aukštąjį išsilavinimą, įgyti norimą specialybę, jaunuoliai atvyksta studijuoti iš miestelių ir kaimų į didesnius miestus, didmiesčius. Siekdami pritaipyti prie miesto gyvenimo ritmo, stiliaus, kultūros, jaunuoliai dažnai prisiima tam tikrus socialinius vaidmenis, būdingus miestaiškai gyvenimui. Gyvenimas mieste dažnai keičia ankstesnius jaunimo gyvenimo įpročius,

taip pat ir laisvalaikį. Laisvalaikio pasirinkimas – kiekvieno studento asmeninė pasirinkimo teisė, kuria studentas išreiškia savo valią, atskleidžia savo požiūrį į vertybių sistemą ir parodo bendrą vidinę kultūrą. Laisvo laiko racionalus panaudojimas parodo akademinio jaunimo kaip asmenybių kryptingą brendimą

Studentų laisvalaikis turi savų ypatumų. Studentas tai asmuo, besimokantis aukštojoje mokykloje, kuriam būdinga: veiklos sritis – mokymasis, žinių ir įgūdžių įgijimas, rengimasis tapti aukštos kvalifikacijos specialistais; susitelkimas tam tikrose teritorijose – studentų miesteliuose; amžiaus vienodumas – didžioji dalis studentų pradeda studijuoti pabaigę pagrindinę mokyklą. Studentai pasižymi savita socialine padėtimi, interesais ir gyvenimo būdu, todėl jų laisvalaikis skiriasi nuo kitų socialinių grupių turiniu, struktūra ir trukme. Aukštųjų mokyklų studentai laisvalaikį dažnai naudoja specialybės žinių gilinimui, visuomeninei veiklai, kultūros, reikmėms, pramogoms ir pan. (Čiužas, Ratkevičienė, Stankevičius, Vosyliūtė, 2005). Pavyzdžiui, dalyvavimas įvairiuose renginiuose, svečių priėmimas ir svečiavimasis, kino teatrų, diskotekų, kavinių, prekybos ir pramogų centrų lankymas ir t.t. Kaip jau buvo minėta, studentams svarbu kuo racionaliau, naudingiau praleisti laisvalaikį, nes jie patiria dideli protinį bei emocinį krūvį studijų metu (Yčienė, 2004; Ivaškienė, Liaudanskas, Kšanauskienė, Čepelionienė, 2007) Tačiau autorės teigimu, laisvalaikiu studentai aktyviu poilsiu, ypač sportu užsiima retai. Tai patvirtina Lietuvoje atlikti tyrimai (Jankauskas, Jatulienė, 2008), kad daugiau nei pusė apklaustų studentų suvokia fizinio aktyvumo naudą, tačiau nėra linkę sistemingai sportuoti, mankštintis, grūdintis. Kitokias laisvalaikio praleidimo tendencijas atskleidė švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu atlikta apklausa. Pasirodo, kad jaunuoliai madingu laisvalaikio praleidimo būdu linkę laikyti pavojingas ir ekstremalias veiklas. Pavyzdžiui, vaikinams patinka greitai važinėti įvairiomis transporto priemonėmis, dalyvauti ekstremaliuose žaidimuose. Merginos laisvalaikį dažniau leidžia su draugėmis vaikštinėdamos mieste, lankydamos kavines, prekybos centrus ir pan.

Minėti tyrimai leidžia daryti prielaidą, kad aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikis atsiskleidžia tam tikrose sąlygose ir tiesiogiai priklauso nuo socialinės kultūrinės aplinkos. Tyrimų apžvalga rodo, kad mokslininkus, domina, kaip keičiasi studentų laisvalaikio samprata, ir kas skatina jų laisvalaikio pokyčius.

Klaipėdos aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikio tyrimas

Tyrimo metodika. Atliekant tyrimą buvo taikomas kiekybinio tyrimo metodas – anketinė apklausa. Remiantis G. Kvieskienės (1996), A. Čiužo, V. Ratkevičienės, P. Stankevičiaus, A. Vosyliūtės (2005) darbais buvo parengta anketa, kurioje tam tikra logine seka pateikti struktūruoti klausimai respondentams. Siekiant, kad anketa tiriamiesiems būtų patraukli ir patogi pildyti, ypatingas dėmesys buvo skirtas anketos kompozicijai: klausimų išdėstymui, apipavidalinimui ir pan. Pirmiausia siekta išsiaiškinti, kaip studentai suvokia laisvalaikį. Toliau buvo domėtasi, kiek studentai vidu-

tiniškai turi laisvo laiko per savaitę, taip pat norėta sužinoti, kokio pobūdžio veiklas, renkasi laisvalaikiu, kokioms veikloms, aktyvioms ar pasyvioms, teikia pirmenybę ir kokie veiksniai daro įtaką laisvalaikio veiklų pasirinkimui.

Tyrimui lizdinės atrankos būdu pasirinktos trys aukštosios mokyklos: Klaipėdos universitetas, Klaipėdos valstybinė kolegija ir Vakarų Lietuvos verslo kolegija. Anketos respondentams įteiktos asmeniškai. Visi tyrimo dalyviai buvo supažindinti su tyrimo tikslu ir pildymo ypatumais. Užtikrinant tyrimo etiką, klausimai sudaryti taip, kad maksimaliai užtikrintų dalyvių anonimiškumą – pagal kalusimo duomenis neįmanoma identifikuoti konkrečių respondentų.

Tiriamųjų imtis ir charakteristika. Tyrime dalyvė studentai priklauso skirtingų tipų aukštosioms

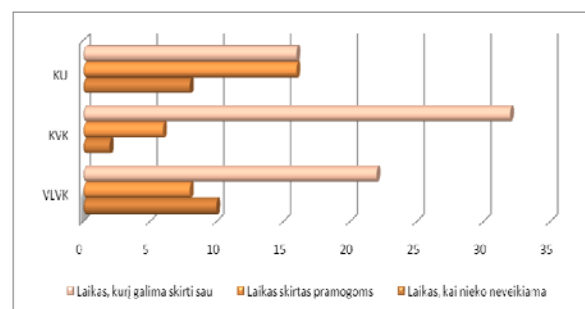
mokykloms. Klaipėdos Universitetas – aukštoji universitetinė mokykla, Klaipėdos valstybinė kolegija ir Vakarų Lietuvos verslo kolegija – aukštosios neuniversitetinės mokyklos. Tiriant studentų laisvalaikį skirtingose institucijose, siekta išsiaiškinti ir palyginti laisvalaikio praleidimo būdus, suvokti studentų poreikius meninei, kultūrinei, sportinei ar kitoms laisvalaikio veikloms. Tyrimo imtį sudaro 120 pirmo, antro ir trečio kurso studentų (50 vaikinių, 70 merginų). Tyrimo dalyviai pasirinkti atsitiktinės atrankos metodu. Studentų pasiskirstymas pagal specialybes platus – dalyvavo įvairių specialybių studentai. Tyrimo atlikimo laikotarpis 2010 m. balandžio – gegužės mėnesiais. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį ir amžių pateiktas 1 lentelėje.

1 lentelė. Respondentų demografinės charakteristikos

AUKŠTOJI MOKYKLA	18	19	20	21	22	23	LYTIS	
	AMŽIUS						Mot.	Vyr.
	RESPONDENTŲ SKAIČIUS							
Klaipėdos universitetas	2	3	7	13	11	4	55%	45%
Vakarų Lietuvos verslo kolegija	4	4	13	7	7	5	50%	50%
Klaipėdos verslo kolegija	1	18	17	3	1	-	70%	30%
Viso:	6%	21%	31%	19%	16%	8%	58%	42%

Tyrimo rezultatų pristatymas

Tyrimo rezultatai parodė, kad dauguma visų aukštųjų mokyklų apklaustųjų studentų laisvalaikį supranta, kaip laiką, kurį galima skirti sau. Tai pažymėjo net 70 studentų (atitinkamai 16 KU; 32 KVK; 22 VLVK). Atsakymą, kad laisvalaikis, tai laikas skirtas pramogoms, pasirinko 30 studentų (atitinkamai 16 KU, 6 KVK ir 8 VLVK), o laisvalaikį, kaip nieko neveikimą, suvokia mažiausia dalis apklaustųjų, tik 18 studentų (atitinkamai 7 KU, 2 KVK ir 9 VLVK). Pastebėta, kad Vakarų Lietuvos verslo kolegijos ir Klaipėdos universiteto studentų laisvalaikio samprata skiriasi mažiausiai, nes visose trijose pozicijose išlaikytos panašios proporcijos. Kiek kontrastingesnė Klaipėdos valstybinės kolegijos studentų samprata apie laisvą laiką, nes didžioji dalis apklaustųjų (32) laisvalaikį supranta, kaip laiką skirtą sau ir tik 2 studentai laisvalaikį supranta kaip nieko neveikimą (1 pav.). Apklausą parodė, kad visų aukštųjų mokyklų tiriamieji suvokia, kad laisvalaikis yra prasmingai praleistas laikas, skirtas sau ar pramogoms, ir tik maža dalis mano, jog tai yra nieko neveikimas. Bendra apklaustųjų sinerginė nuomonė patvirtino, kad studentai suvokia prasmingo, racionalaus laisvalaikio naudą, kuris padeda atstatyti fizinės ir dvasinės jėgas.

1 pav. Laisvalaikio sąvokos samprata

Remiantis tyrimo duomenimis nustatyta, kad visų trijų aukštųjų mokyklų studentai vidutiniškai turi 23,2 val. laisvo laiko per darbo savaitę (4,64 val. per darbo dieną). Paaiškėjo, kad daugiausiai laisvo laiko per darbo savaitę turi Klaipėdos valstybinės kolegijos studentai, t. y. 26,4 val. (5,28 val. per darbo dieną), kiek mažiau – 22,5 val., (4,5 val. per darbo dieną) Vakarų Lietuvos verslo kolegijos studentai ir mažiausiai, Klaipėdos universiteto studentai – 20,7 val. (4,14 val. per darbo dieną). Pažymėtina, kad daugumos Vakarų Lietuvos verslo kolegijos apklaustųjų laisvalaikis sudaro 20 val. per darbo savaitę (4 val. per darbo dieną), Klaipėdos valstybinės kolegijos studentų - 35 val. (7 val.), o Klaipėdos universiteto studentų teigimu, jų laisvalaikis

svyruoja nuo 20 ir 15 val. per darbo savaitę (nuo 4 iki 3 val.). Remiantis rezultatais teigtina, kad visų trijų aukštųjų mokyklų studentai turi pakankamai laisvo laiko, kurį, anot jų pasisakymų, dažniausiai skiria sau ar pramogoms.

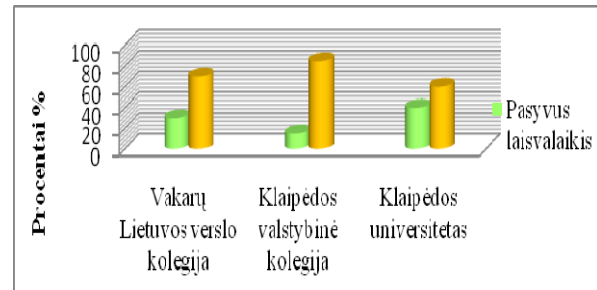
Tyrimo metu domėtasi, kokio pobūdžio veiklose studentai dažniausiai dalyvauja laisvalaikiu. Nustatyta, kad visose aukštosiose mokyklose dauguma respondentų dažniausiai laisvalaikį skiria bendravimui. Informantai nurodė, kad dažniausiai bendrauja su draugais, pažįstamais ir giminėmis. Taip pat nustatyta, kad laisvas laikas leidžiamas su tais asmenimis, su kuriais lengviausia susisiekti geografiškai, t.y. esančiais/gyvenančiais toje pačioje ar studento artimiausioje aplinkoje.

Palyginus aukštojo mokslo įstaigas tarpusavyje, reikšmingas skirtumas nenustatytas, tačiau laisvalaikiu dažniausiai bendrauja Klaipėdos valstybinės kolegijos studentai (net 90% visų apklaustųjų). Kiek mažiau laiko bendravimui skiria Klaipėdos universiteto studentai (82% apklaustųjų) ir Vakarų Lietuvos verslo kolegijos studentai (79% apklaustųjų). Panašios proporcijos išliko ir išsiaiškinus laisvalaikio leidimą gamtoje, kultūrinėje bei sportinėje veiklose. Labai mažai apklaustų studentų laisvalaikiu dalyvauja meninėje veikloje, tai užfisuota visose trijose aukštojo mokslo įstaigose. Meninėje veikloje laisvalaikiu mažiausiai dalyvauja Klaipėdos valstybinės kolegijos apklaustųjų, tik 2, Vakarų Lietuvos verslo kolegijoje - 5, o Klaipėdos universitete - 8.

Aptariant kiekvieną aukštąją mokyklą atskirai, paaiškėjo, kad didžioji dalis Vakarų Lietuvos verslo kolegijos apklaustųjų laisvalaikiu dažniausiai bendrauja (23), 12 laisvalaikį leidžia gamtoje, 11 sportuoja, 7 dalyvauja kultūrinėje ir 4 meninėje veikloje. Kita veikla užsiima vos 1 studentas. Kaip jau buvo minėta, Klaipėdos valstybinės kolegijos studentai didžiausią dėmesį laisvalaikiu skiria bendravimui, tačiau domisi ir kitomis laisvalaikio veiklomis. Vienodas pasiskirstymas (po 8 studentus) pastebėtas tarp laisvalaikiu sportuojančių ir leidžiančių laiką, užsiimant įvairiomis veiklomis gamtoje), kultūrinėje veikloje dalyvauja 4 studentai, menine veikla užsiima tik 1 studentas iš visų apklaustųjų. Kad laisvalaikį dažniausiai leidžia užsiimdami kita veikla, pažymėjo 2 respondentai. Daugiau nei pusė (28) Klaipėdos universiteto apklaustųjų, laisvalaikiu dažniausiai bendrauja, 10 vyksta į gamtą, 9 sportuoja, 6 dalyvauja meninėje veikloje, 5 - kultūrinėje ir tik keletas (2) nurodė, kad užsiima kita veikla.

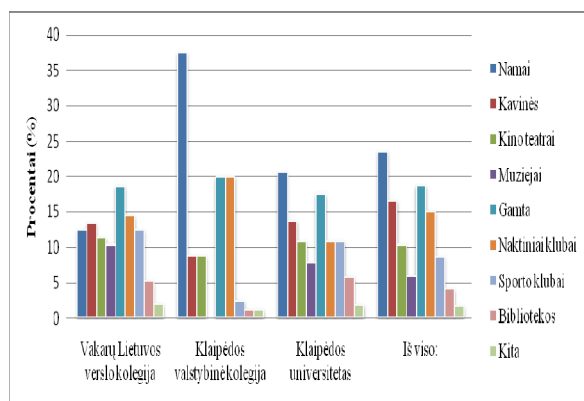
Apklausoje metu aiškintasi, kokiam laisvalaikui, aktyviam ar pasyviai, studentai dažniausiai teikia pirmenybę. Nustatyta, kad daugiau nei pusė (72 %) visų apklaustųjų renkasi aktyvų laisvalaikį. Į pasyvų laisvalaikį besiorientuojančių studentų dalis sudaro tik 28 %. Aktyvų laisvalaikį dažniausiai renkasi Klaipėdos valstybinės kolegijos studentai (85%), Vakarų Lietuvos verslo kolegijos - 70%, ir 60% Klaipėdos universiteto apklaustųjų laisvalaikį leidžia aktyviai (2 pav.). Pažymėtina, kad visų trijų aukštųjų mokyklų studentai laisvalaikį leidžia pakankamai aktyviai: sportuoja,

užsiima aktyviomis pramogomis, dalyvauja įvairiose kelionėse, žygiuose ir pan. Pastebėta, kad Klaipėdos universiteto studentai kiek mažiau dėmesio skiria aktyviam laisvalaikui, tačiau tai galima sieti su tuo, kad šios aukštosios mokyklos studentai daugiau laiko praleidžia bibliotekose, skaityklose, didesnę dėmesį skiria kultūrinei savišvietai.

2 pav. Laisvalaikio pasiskirstymas aktyvumo aspektu

Atliekant apklausą, stengtasi sužinoti kokiose vietose studentai dažniausiai leidžia savo laisvalaikį. Išryškėjo tokia situacija. Pasirodo, kad dažniausiai pasirenkama laisvalaikio vieta – namų aplinka (23%), kiek mažiau (18%) respondentų laisvalaikį mėgsta leisti gamtoje. Nepopuliariausios laisvalaikio leidimo vietos yra bibliotekos, skaityklos ir pan. Remiantis Vakarų Lietuvos verslo kolegijos apklaustųjų duomenimis, sužinota, kad jie dažniausiai savo laisvą laiką leidžia gamtoje – t.y. 18% visų apklaustųjų, kiek mažiau renkasi naktinius klubus 15%, namų aplinką, 13%, kino teatrus, 12% kavines, 11%, muziejus, 10%, sporto klubus. Klaipėdos valstybinės kolegijos apklaustųjų duomenimis, savo laisvą laiką jie mėgsta leisti namų aplinkoje, tai pažymėjo net 37% respondentų. Šios aukštosios mokyklos studentai išsiskyrė ir tuo, kad laisvalaikį dažnai leidžia pramogaudami gamtoje ar lankydamiesi naktiniuose klubuose (po 20%). Bibliotekose ir sporto klubuose laisvalaikį leidžia labai maža dalis apklaustųjų, o leisti laisvalaikį aplankant muziejus ar parodas, nėra priimtina. Klaipėdos universiteto studentų apklausa parodė, kad savo laisvalaikį dažniausiai leidžia namų aplinkoje - 20%, kavinėse - 13%, gamtoje - 17%. apklaustųjų. Taip pat nustatyta, kad dalis studentų laisvalaikiu lankosi sporto klubuose, naktiniuose klubuose, kino teatruose (pasiskirstė po 10%). Dėmesį atkreipia ir tas faktas, kad Klaipėdos universiteto studentai laisvalaikiu dažniau lankosi bibliotekose, skaityklose nei kitų aukštųjų mokyklų studentai. Vakarų Lietuvos verslo kolegijos studentai laisvalaikiu linkę sportuoti dažniau nei kitų aukštųjų mokyklų apklaustieji. Apibendrinant duomenis, galima teigti, kad didžiausias procentas (23%), visų aukštųjų mokyklų studentų dažniausiai laisvalaikį leidžia namų aplinkoje, kiek mažiau, 16% laiką leidžia kavinėse, apie 15% pramogauja naktiniuose klubuose. Kitose vietose laisvalaikis leidžiamas rečiau: 10 – kino teatruose, 8 – sporto klubuose (3 pav.).

3 pav. Laisvalaikio pasiskirstymas pagal vietą

Analizuojant studentų laisvalaikio veiklas būtina tirti jų laisvalaikui įtaką darančius veiksniai. Todėl apklausos metu siekta išsiaiškinti, kokie veiksniai daro įtaką studentų laisvalaikio pasirinkimui. Nustatyta, kad studentų laisvalaikį riboja nedideli finansiniai ištekliai, dėl to dažnas studentas negali pasirinkti norimos laisvalaikio veiklos. Vakarų Lietuvos verslo kolegijos studentų duomenimis, finansai yra vienas svarbiausių veiksnių, taip atsakė net 34% visų apklaustųjų, kiek mažiau įtaką daro draugai, jų nuomonė 20% ir 19% apklaustųjų nurodė, kad laisvalaikio pasirinkimą nulemia jų asmeniniai pomėgiai. Klaipėdos valstybinės kolegijos respondentų duomenimis, laisvalaikio pasirinkimui didžiausią įtaką daro draugai, tai patvirtina net 34% apklaustųjų. Kiek mažiau, finansinė padėtis - 27% ir dar mažesnę įtaką daro įvairūs pomėgiai - 22%. Klaipėdos universiteto studentų atsakymai byloja, kad daugumai (32%) studentų didžiausia įtaka daro finansiniai ištekliai, po to draugai (21%) ir mažiausią įtaką asmeniniai pomėgiai. Respondentų tyrimo metu buvo prašoma nurodyti, kiek lėšų laisvalaikui per mėnesį jie vidutiniškai skiria per mėnesį. Apklausos rezultatai parodė, kad daugiau nei pusė respondentų nurodė, kad savo laisvalaikui skiria 100 – 150 litų. Vienas kitas respondentas paminėjo, kad laisvalaikui gali/galėjo skirti daugiau kaip 300 litų.

Išanalizavus duomenis paaiškėjo, kad visų aukštųjų mokyklų akademiniam jaunimui didžiausią įtaką laisvalaikio praleidimo būdai daro trys pagrindiniai veiksniai: finansinė padėtis, draugai ir asmeniniai pomėgiai. Manytina, kad draugų įtaka, planuojant laisvalaikį, svarbi tuo, kad jaunimas nenori išsiskirti iš bendraamžių. Papildomi klausimai atskleidė, kad šeimos įtaka laisvalaikio praleidimo būdai buvo didesnė, kai studentai gyvena su tėvais.

Tyrimo metu taip pat paaiškėjo studentų lankymasis savo aukštosios mokyklos renginiuose. Respondentai, kurie nurodė, kad dalyvauja aukštosios mokyklos organizuojamuose renginiuose, buvo paprašyti įvardinti, kokiuose renginiuose (kultūriniuose, moksliniuose ar sportiniuose) dalyvauja. Iš pateiktų atsakymų paaiškėjo, kad moksliniuose renginiuose dalyvauja keliskart mažiau studentų negu kultūriniuose ar sporto. Tikėtina, kad nedalyvavimą moksliniuose renginiuose, galima motyvuoti tuo, kad kad savo laisvalaikio metu studentai nori pailsėti, įdomiai praleisti laiką kultūriniuose

renginiuose, o ne dalyvauti protinių pastangų reikalaujančiuose renginiuose.

Išvados

Siekdami aukštojo išsilavinimo, jaunuoliai atvyksta studijuoti iš miestelių, kaimų į didesnius miestus. Norėdami pritapti prie miesto kultūros, dažnai prisiima socialinius vaidmenis, būdingus miestiskai gyvenimui, kurie dažnai keičia ankstesnes laisvalaikio veiklas. Kita vertus, pastebėta, kad pradėjus studijuoti, jų laisvalaikis tapo įvairesnis, įdomesnis. Daroma prielaida, kad didesniame mieste akademinis jaunimas turi daug daugiau ir įvairesnių laisvalaikio praleidimo galimybių.

Statistinių duomenų analizė ir jos rezultatai parodė studentų laisvalaikio veiklų įvairovę bei jos tiesioginį ryšį su finansine padėtimi. Tyrimas atskleidė, kad dauguma visų Klaipėdos miesto aukštųjų mokyklų studentų laisvalaikį suvokia, kaip laiką, kurį galima skirti sau. Laisvalaikį, kaip laiką, kai nieko neveikiama, interpretuoja tik maža dalis respondentų. Iš atsakymų išryškėja bendras studentų požiūris – laisvalaikį jie mato kaip galimybę pramogauti ir patirti malonių išgyvenimų. Taip pat nustatyta, kad apklaustieji studentai turi pakankamai laisvo laiko (vidutiniškai 23,2 val. per darbo savaitę (vidutiniškai 4,64 val. per dieną). Reikšmingų skirtumų tarp aukštųjų mokyklų nenustatyta, tačiau pažymėtina, kad daugiausiai laisvo laiko 26,4 val. per darbo savaitę turi Klaipėdos valstybinės kolegijos studentai, o mažiausiai – Klaipėdos universiteto studentai – 20,7 val.

Tyrimas parodė, kad studentai pakankamai dažnai lankosi laisvalaikio, pramogų įstaigose. Paaiškėjo, kad visose aukštosiose mokyklose dauguma studentų dažniausiai laisvalaikį skiria bendravimui su draugais, pažįstamais, giminėmis. Labai mažai studentų laisvalaikiu dalyvauja meninėje veikloje, tai užfiksuoja visose trijose aukštojo mokslo įstaigose. Apklausos metu nustatyta, kad daugiau nei pusė (72 %) visų apklaustųjų renkasi aktyvų laisvalaikį. Į pasyvų laisvalaikį besiorentuojančių studentų dalis sudaro tik 28 %.

Absoliuti dauguma respondentų pažymėjo, kad jiems pagal norus praleisti laisvalaikį trukdo riboti finansiniai ištekliai. Visų aukštųjų mokyklų respondentams didžiausią įtaką laisvalaikio praleidimo būdai daro trys pagrindiniai veiksniai: finansinė padėtis, draugai ir asmeniniai pomėgiai. Manytina, kad draugų įtaka, planuojant laisvalaikį, svarbi tuo, kad jaunimas nenori išsiskirti iš bendraamžių.

Studentai teigiamai vertina savo aukštųjų mokyklų organizuojamus renginius ir dalis jų dalyvauja kultūriniuose ir sportiniuose renginiuose. Mažiau patrauklūs yra mokslinio pobūdžio renginiai. Respondentų nuomone, studentai patys turėtų rūpintis savo laisvalaikio organizavimu.

Literatūra

Čiužas, A. Ratkevičienė, V. Stankevičius, P. Vosyliūtė, A. 2005. *Akademinis jaunimas: gyvenimo būdas ir vertybės*. Vilnius: VPU leidykla.
Daujotas, R., Revuckaitė, D., Švagždienė, B. (2006). *Moksleivių laisvalaikio praleidimo formų pasirinkimo analizė. XXI a. pedagogų rengimo kaitos tendencijos*.

Tarptautinė mokslinė – praktinė konferencija (p. 22 – 39). Kaunas: Kauno Kolegija.

Ivaškienė, V., Liaudanskas, S., Kšanauskienė, L., Čepelionienė, J. 2007. Studentų streso įveikimo būdai. *Kultūra – ugdymas – visuomenė: tarptautinės mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys*. Akademija, p. 255 – 258.

Yčienė, D. 2004. Studentų laisvalaikio praleidimo formų tyrimas. *Verslas, ekonomika ir vadyba: ketvirtosios studentų mokslinės konferencijos medžiaga* (p. 20 – 30). Šiauliai.

Jankauskas, J. P., Jatulienė, N. 2008. *Vilniaus universiteto studentų gyvenimo kokybė*. Vilnius: VU leidykla.

Grecevičius, P., Armaitienė, A. Juknevičienė, D. ir kt. 2002. *Turizmas*. Kaunas: Kauno Kolegija.

Klimavičienė, D. 2009. *Laisvalaikio ir sporto klubų veikla*. Kaunas: Lietuvos kūno kultūros akademija.

Kublickienė, L. 2001. Laisvalaikio sociologija: paradigmų skirtumai. *Filosofija, sociologija*, Vilnius: Lietuvos mokslų akademijos leidykla. Nr. 2, p. 35 – 42.

Kvieskienė, G. 1996. *Laisvalaikio kultūra*. Vilnius.

Lavinskienė, I. 2005. Kauno kolegijos studentų gyvenimo stiliaus ypatumai. *Studentų fizinis aktyvumas: dabartis ir naujos perspektyvos*. Sporto mokslo konferencijos straipsniai (p. 34 – 38). Kaunas: Kauno kolegijos leidybos centras.

Leonavičius, J. 1993. *Sociologijos žodynas*. Vilnius: Akademia.

PECULIARITIES OF LEISURE TIME OF STUDENTS OF KLAIPĖDA HIGHER SCHOOLS

Summary

The article deals with the ways and forms of leisure activities prevailing among students of Klaipėda higher schools. Hobbies of students, active and passive, as well as organized and non-organized leisure time are analyzed in the article. Results of the study performed in order to reveal the attitude of the respondents to the ways and forms of leisure time are provided in the article.

Leisure and recreation is necessary for a human being to recover physical and mental strength, and is one means to engage people actively in community activities. It is especially important for the students to spend their leisure rationally and usefully, as they experience significant mental and physical load during the studies. (Yčienė, 2004). Leisure and ways of spending it largely depend on people's lifestyle. (Kličius, 1999). Development of high quality forms for spending leisure would increase academic performance of students, as a person becomes more emotionally stable, more susceptible to studies, engages in self-education and goes deeper into the studied subject after appropriate recreation and rest.

A questionnaire-survey of students from three higher education institutions, i.e. Klaipėda University, Klaipėda State College and West Lithuanian Business College, revealed that students have enough free time and they understand leisure as the time spent for themselves and their hobbies. All the surveyed students of higher education schools understand the usefulness of active recreation (sports or other types of active leisure activities), and that physical activity is a basis for having good health and healthy lifestyle. Answers of students show that

they rarely engage in active sports, and that they often spend their leisure time passively: watch TV shows, listen to the music, play computer games, "surf" the internet, etc. One reason for that could be the fact that young people, who come to study from different towns of Lithuania, have no or very few friends in Klaipėda yet (such answers were prevailing among the first year students). It was determined during the study that students devote quite a lot of time for communication, visiting cafes and clubs; they like to have picnics in nature, to visit other people and to invite guests themselves. It was determined that they engage very little in cultural life, i.e. they visit cultural institution very rarely. The respondents state that they give little time for reading fiction, doing household chores, various artistic studies (dance, singing, art) and visiting theatres, museums and exhibitions.

The results of the study showed that students would like to spend their leisure in other forms and ways, but their financial resources limit the diversity of their leisure activities.

No significant differences were identified, when comparing the peculiarities of spending leisure time between the students of three Klaipėda higher schools. A slight difference was determined with regards to students of Klaipėda University, who tend to be more interested in cultural events and who spend more time in libraries and reading rooms. Students of West Lithuanian Business College spend their leisure more actively in nature and picnics. The study also showed that students of Klaipėda State College spend their free time at home, "surfing" the internet or watching TV. It was cleared out that all the respondents from higher schools feel shortage of free, high quality recreation activities that would satisfy their needs.

KEY WORDS: leisure, ways and forms of spending leisure, students of Klaipėda higher education schools.

Ramunė Olšauskaitė Urbonienė, Vši Vakarų Lietuvos verslo kolegijos dėstytoja, docentė. Rekreacijos ir turizmo katedros vedėja. Mokslinių tyrimų kryptis: rekreacijos ir turizmo planavimas, rekreacinės veiklos bei aplinka. Kelių turizmo plėtros studijų bendraautorė: Niūronių kaimo rekreacinio komplekso plėtros galimybių studija (2004); Pramogų parko Anykščiuose prie Kalitos kalno įrengimo galimybių studija (2004); Jūrinio turizmo infrastruktūros plėtros žemyniniame Lietuvos Baltijos pajūryje galimybių studija (2005); Šeimininkėlių pilies maketo statymo ir pritaikymo turizmo paslaugų plėtrai galimybių studija (2005); Akmenės rajono savivaldybės turizmo plėtros galimybių studija (2005); Plungės rajono savivaldybės turizmo plėtros galimybių studiją (2005); Nemuno zonos kaip kultūrinės – turistinės zonos potencialo plėtros ir galimybių studija (2006); Respublikinio V. Into akmenų muziejaus Mosėdyje, Salantų g. 2, plėtros plano projekto parengimas (2007); Lietuvos pajūrio regiono turizmo plėtros galimybių studija (2007); Jūros upės vandens turizmo trasos viešosios infrastruktūros plėtra (2009); Rekreacijos ir turizmo objektų išdėstymo Kėdainių rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas (2011). Svarbesnės publikacijos: 1. Lankelis M., Urbonienė R., (2006) Plungės apylinkių gamtinės ir rekreacinės teritorijos.// Gamta: Biologija. Geografija. Geologija. T 1 (1) 2002 – 2005 m. mokslo darbai. „Versmė“, Vilnius. p.p. 58 – 72.; 2. Urbonienė R., Pridotkienė L., Baravykaitė D. (2007) Poilsiautojų poveikis Baltijos pajūrio žemyninės dalies gamtinei aplinkai// Miestų želdynų formavimas 2007: vanduo ir augalija kraštovaizdyje. Klaipėda, p.p. 104-110.

Šilutės pl. 2, Klaipėda. Telefonas 8 46 314315.
ramune.urboniene@vlvk.lt.

Giedrė Strakšienė, VšĮ Vakarų Lietuvos verslo kolegijos dėstytoja, asistentė. Rekreacijos ir turizmo katedros dėstytoja. Mokslinių tyrimų kryptis: socialinė komunikacija, renginių organizavimas. A.Skurvydas, G. Strakšienė. Kaimo turizmo sodybos Klaipėdos rajone: aplinka, rekreacinės paslaugos, aptarnavimo kultūra. Vadyba, Mokslo tiriamieji darbai, 2008 Nr.2 (13), ISSN 1648-7974.

Šilutės pl. 2, Klaipėda. Telefonas 8 46 314315.
giedre@ik.ku.lt

Aida Lignugarytė, VšĮ Vakarų Lietuvos verslo kolegijos Rekreacijos ir turizmo verslo vadybos bakalauras.

Šilutės pl. 2, Klaipėda. Telefonas 8 46 314315.